

Halk Kütüphaneleri Can Çekişmemelidir!....

Hidayet Oktay*

Anadolu insanı tarihi boyunca çileler çekmiştir. Acımasız tiranlardan, insafsız paşalara, hocalardan padişahlara kadar halk sürekli ezilmiş, horlanmıştır. Bütün bu acımasız baskılara karşın, Anadolu insanı, hep hoşgörüsüyle yönetenlerine sahip çıkmıştır. Bu topraklarda yaşayan halk bazen Nasrettin Hoca olmuş eleştirmiş, bazen Bayburtlu Zihni olmuş güldürmüştür. İnsanımız gerçekten sabırla dişlerini sıkmıştır. Bugün, yarın derken yıllar- yüzyıllar geçmiş ama Anadolu'nun çilekeş insanının çilesi hiç bitmemiştir. Bugün halkımız hala dişini ve de kemerini sıkmaktadır.

Anadolu ki bizim mesleğimizin anavatanıdır. Her tarafı tarih kokan ülkemizdeki her antik kentte bir kütüphaneye ya da medreseye rastlanır. Anadolu uygarlıkları, kütüphaneler kurdukları kadar, kütüphaneler yıkmış, kitaplar yakmıştır. 'Hulagu'nun yalnız insanları, uygarlıkları değil, binaları, tapınakları değil kitaplıkları, kitapları da yağmalayıp yoketmesi... Dicle'ye dökülen binlerce kitap, Dicle'nin temiz suyunu aylarca mürekkebe kesmiştir" (Büyüktanır 1995). Tarihi boyunca, kitaplara ve kütüphanelere yurtluk yapan biçare Anadolu, 21 yüzyılda ise **kütüphane yoksulu** konumundadır. Ülkemizin gerçeklerini göz önünde bulundurursak, elimizdeki 1412 halk kütüphanesi hiç de azımsanacak bir rakam değildir. Gönül isterdi ki, Anadolu köprüsünün üzerinde binlerce, on binlerce kütüphane örgütlenmiş olsun. Ama gönlün istediği her zaman gerçekleşmemektedir.

Özellikle Atatürk'ün çabalarıyla ülkemizde örgütlenmeye çalışan halk kütüphaneleri bugün halkımızın gereksinimlerini karşılayamamaktadırlar. Çünkü; halk kütüphaneleri nitelik, nicelik yönünden yetersiz konumdadır

Hiç kuşkusuz, halk kütüphanelerinin bu aksaklığının bir çok gerekçesi vardır. En önemli gerekçe, sanırım, parasal gerçeklerdir. Son yıllarda, insanımızın gerçek gündeminde parasal olgular sürekli ön planda olmuştur. Bu açıdan bakınca halk kütüphanelerinin kamuda en az ödenek alan kurum olduğu görülmektedir. Parasal sorunları aşabilen kütüphanelerimizin karşısına, bu kez kadro-personel sorunu çıkmaktadır.

Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında, gerçek anlamda örgütlenmeye çalışan halk kütüphaneleri yurdumuzun her ilçesine hizmet götürmeyi kendisine kılavuzluk bellemiştir. Ne acıdır ki düşünce ile eylem her zaman örtüşmemektedir. İyi niyetlerle açılan halk kütüphaneleri bir zaman gelmiş kadrosuzlukta - personel-

* Hidayet Oktay, Burdur İl Halk Kütüphanesi Müdürüdür; e-posta: hidayet_oktay@mynet.com

sizlikten kapanmaya başlamıştır. Halk kütüphanelerine devletin yöneticileri personel getiremez olmuşlardır. Böyle olunca da Anadolu ilçelerinde, beldelerinde büyük umutlarla, iyi niyetlerle açılan halk kütüphaneleri kapatılmaya başlanmıştır. Oysa devletin hiçbir kurumu kadrosuzluktan - personelsizlikten kapanmazken halk kütüphaneleri rahatlıkla kapatılabilmektedir. Bu da tarihi boyunca horlanmış, ezilmiş Anadolu insanının tarihi geçmişi ile doğrudan örtüşmektedir. Sanırım devletimizin halk kütüphanelerine dolayısıyla da kültüre, sanata yaklaşımı bu nokta da gerçek niyetini göstermektedir. Kültürü yabancı müzik dinleyip operabale izlemek olarak yorumlayan yöneticilerimiz, bölgelerindeki binlerce kitabı, dergisi, kaseti vb.ile hizmet vermeye çalışan kapalı halk kütüphanelerini görmezden gelmektedirler.

Hukukta bir kural vardır, yanlış-kötü, örnek alınmaz. Bizler de yanlış-hatalıyı-kötüyü örnek almak istemeyiz ama... Şurasını da sorgulamadan geçmeyelim. Madem ki ağaç yaşken eğilecek, o zaman okuma özürülü toplumumuzda, okuma alışkanlığını küçük yaşlarda vereceğiz. Bunun için her okumuş büyüğümüz okumak, kitap, kütüphane konusunda dakikalarca söylev çekebilmektedir. Yalnız bu büyüklerimizin büyük çoğunluğu da bu yeteneklerini okumakla kazanmamışlardır. Bu büyüklerimizin çoğunluğu kitap, gazete okumazlarken, kütüphanelere de hiç uğramamışlardır. Öyleyse bizler nasıl olacak da, çocuklarımıza okuma alışkanlığı kazandıracağız?

İlkokuldan başlayarak kütüphaneleri kullanan bir çocuğumuz, her gidişinde başka görevlilerin ilgisizliği, bilgisizliği ile karşılaşır; hatta gittiği günlerin büyük çoğunluğunda kütüphanesinde horlanıp, hakarete uğrarsa; senenin büyük kısmında da kütüphanesi kapalıysa yetişmekte olan bu çocuğumuz gelecekte nasıl olacak da gerçek bir kitap-kütüphane sever olabilir ki? O-L-A-M-A-Z..

Anadolu'nun birçok ilçesinde, beldesindeki halk kütüphaneleri ne yazık ki, bugün bu olumsuzluklarla örtüşmektedir. Bu kütüphanelerin kapalı olanları nispeten kendisini kurtarmaktadır. En azından yasal olarak kapalıdır. Bir de kapalı olmayan, geçici kadrolarla-personelle hizmet üretmeye çalışan kütüphaneler var ki gerçekten durumları içler acısıdır. Bir meslek gönüllüsü olarak kapalı olan kütüphanelere gerçekten üzülmekteyim. Asıl üzüntüm ise hiçbir meslek bilgisi, kitap sevgisi, okuma alışkanlığı olmayan ilgisiz, bilgisiz kimselerin halk kütüphanelerinde görevlendirilmesindedir. Böyle hizmet vermektense, kapalı olsun, gerçekten meslek açısından daha yararlı olacaktır.

Çünkü; meslek ettiği açısından Hakkari'deki, Artvin'deki, Amasya'daki, Te-kirdağ'daki... bir kütüphanede yaşanan olumsuzluklar benim iyimser hizmetlerimi etkiler. Bu bölgelerden olumsuzluklarla gelen yurttaşımızı ben kolay kolay bölgemin halk kütüphanesine çekemem. Yurdumun herhangi bir halk kütüphanesinden olumsuzluklarla ayrılan her yurttaşımız benim özverili hizmetlerimi de olumsuz olarak etkilemektedir. Bu olumsuzlukların yaşanmasındansa, halkımızın ikinci adresi olan halk kütüphaneleri kapalı kalsın daha iyi. Unutmayalım ki hiç

kimse evinde horlanıp, hakarete uğramak istemez. Eğer böyle olursa bu şanssız yurttaşımız evini terk eder.

Anadolu'nun çilekeş insanları, 21. yüzyılın bilim-iletişim çağında bile çile çekmektedir. Gönül rahatlığıyla kütüphanesine gidememektedir. Anadolu'nun bir çok ilçesinde, beldesinde milyarlarca lira harcanarak kurulan halk kütüphaneleri belediyelerin ya da kaymakamların görevlendirdiği üç-beş aylık geçici kadrolara-personele emanet edilmektedir. Bu ilgisiz, bilgisiz kimselerden de halkımız ve biz yöneticiler hizmet beklemekteyiz. Bu arkadaşlarımız gerçekten özveriyle çalışsalar bile geçici bir insan ne kadar verimli olabilir ki? Bir de gerçekten uzmanlık işi olan kataloglama, sınıflama, istatistik, yazışma... gibi konularda ne derece hizmet üretebilir ki? Bütün bunların yanında bir de sorumluluk isteyen demirbaş defterlerinin yazılması, kitapların demirbaş kayıt defterine yanlışsız yazılmasını nasıl gerçekleştirebilecek ki?

Bütün bunları düşününce, bizim çocuklarımız küçük yaşta kitap okumaya özendirilmez, kütüphane kullanımını zevkle gereksinim olarak görmez. Bizler bir avuç meslek gönüllüsü de akıntıya karşı efor harcamaya devam ederiz. Unutmayalım ki bizler bir yurttaşımızı kendi yanımıza çekebilirsek, gerçekten kendimizi mutlu hissedeceğiz. Bu uğurda mücadele eden bütün 'KÜTÜPHANE GÖNÜLLÜLERİNE' kolay gele. Mutlaka başarmalıyız.

Kaynakça

Büyüktanır, Zeki (1995). *İnsan, sevgi, Anadolu*. Ankara: Sam.